

Instruktor/instruktorka pro práci ve výškách a nad volnou hloubkou (kód: 39-008-M)

Autorizující orgán: Ministerstvo práce a sociálních věcí
Skupina oborů: Speciální a interdisciplinární obory (kód: 39)
Týká se povolání:
Kvalifikační úroveň NSK - EQF: 4

Odborná způsobilost

Název	Úroveň
Orientace v základních právních předpisech, normách a technických dokumentech pro práci ve výškách a nad volnou hloubkou	4
Orientace ve funkcích osobních ochranných pracovních prostředků používaných při práci v závěsu na laně a složitých lanových přístupech	4
Vyhodnocení rizik při práci ve výškách a nad volnou hloubkou a zpracování technologického, popř. pracovního, postupu pro práce ve výškách a nad volnou hloubkou	4
Volba pracovních technik a použití osobních ochranných pracovních prostředků pro práci ve výškách a nad volnou hloubkou	3
Kontrola osobních ochranných prostředků pro práci ve výškách a nad volnou hloubkou	3
Školení pracovníků vykonávajících práce ve výškách a nad volnou hloubkou	4

Platnost standardu

Standard je platný od: 18.08.2021

Kritéria a způsoby hodnocení

Orientace v základních právních předpisech, normách a technických dokumentech pro práci ve výškách a nad volnou hloubkou

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Prokázat znalost základních právních předpisů vztahujících se k bezpečnosti a ochraně zdraví při práci (dále jen „BOZP“). Část pátá zákona č. 262/2006 Sb. v platném znění, zákon č. 309/2006 Sb. v platném znění, nařízení vlády č. 495/2001 Sb., v platném znění, nařízení vlády č. 101/2005 Sb., v platném znění, nařízení vlády č. 362/2005 Sb., v platném znění, nařízení vlády č. 591/2006 Sb., v platném znění	Písemné ověření
b) Prokázat znalost základních právních předpisů vztahujících se k BOZP pro práce ve výškách a nad volnou hloubkou, tj. ust. § 5 a § 23 zákona č. 309/2006 Sb., v platném znění, nařízení vlády č. 495/2001 Sb., v platném znění, nařízení vlády č. 362/2005 Sb., v platném znění, § 6 a příloha č. 5, bod 5 nařízení vlády č. 591/2006 Sb., v platném znění a ust. § 12 nařízení vlády č. 339/2017 Sb., v platném znění	Písemné ověření
c) Orientovat se v normových hodnotách a požadavcích na výrobky určené k ochraně proti pádu a používané v systémech zadržení, v systémech pracovního polohování a v systémech zachycení pádu, v systému lanového přístupu a v záchranném systému	Ústní ověření
d) Orientovat se v názvosloví pro osobní ochranné pracovní prostředky (dále jen „OOPP“) určené k ochraně proti pádu a používané v systémech zadržení, v systémech pracovního polohování a v systémech zachycení pádu, v systému lanového přístupu a v záchranném systému	Ústní ověření
e) Pracovat s návody na použití OOPP určených pro práce ve výškách a nad volnou hloubkou	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Orientace ve funkcích osobních ochranných pracovních prostředků používaných při práci v závěsu na laně a složitých lanových přístupech

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Popsat a vysvětlit funkci nízkoprůtažného lana	Ústní ověření
b) Popsat a vysvětlit funkci dynamického lana	Ústní ověření
c) Popsat a vysvětlit funkci nastavovacího zařízení lana	Ústní ověření
d) Popsat a vysvětlit funkci záchranného zdvihacího zařízení	Ústní ověření
e) Popsat a vysvětlit funkci záchranné smyčky	Ústní ověření
f) Popsat a vysvětlit funkci zachycovacího postroje	Ústní ověření
g) Popsat a vysvětlit funkci tlumiče pádu	Ústní ověření
h) Popsat a vysvětlit funkci spojovacího prostředku	Ústní ověření
i) Popsat a vysvětlit funkci polohovacího prostředku	Ústní ověření
j) Popsat a vysvětlit funkci spojky	Ústní ověření
k) Popsat a vysvětlit funkci zatahovacího zachycovače pádu	Ústní ověření
l) Popsat a vysvětlit funkci pohyblivého zachycovače pádu	Ústní ověření
m) Popsat a vysvětlit funkci kotvicího zařízení	Ústní ověření
n) Popsat a vysvětlit používání ochranné přilby	Ústní ověření
o) Popsat a vysvětlit funkci slaňovacího zařízení pro záchranu	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Vyhodnocení rizik při práci ve výškách a nad volnou hloubkou a zpracování technologického, popř. pracovního, postupu pro práce ve výškách a nad volnou hloubkou

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vyhodnotit rizika související s ochranou proti pádu	Praktické předvedení
b) Navrhnout technologický postup, popř. pracovní postup na základě vyhodnocení rizik při práci ve výškách a nad volnou hloubkou	Praktické předvedení
c) Navrhnout nejméně dva způsoby záchrany osob zachycených v osobních ochranných pracovních prostředcích	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Volba pracovních technik a použití osobních ochranných pracovních prostředků pro práci ve výškách a nad volnou hloubkou

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Předvést pohyb v systému zadržení, v systému pracovního polohování, v systému zachycení pádu a v systému lanového přístupu, včetně výběru a přípravy vhodných OOPP	Praktické předvedení
b) Předvést nejméně dva způsoby záchrany osob - záchrana bude provedena jak spuštěním, tak vytažením, včetně výběru a přípravy vhodných OOPP a dalších věcných prostředků	Praktické předvedení
c) Předvést práci s lanem	Praktické předvedení
d) Identifikovat chyby a nedostatky při používání OOPP pro práci ve výškách a nad volnou hloubkou	Praktické předvedení
e) Ukotvit OOPP, včetně určení místa kotvení OOPP a vhodného kotvicího zařízení	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Kontrola osobních ochranných prostředků pro práci ve výškách a nad volnou hloubkou

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Popsat obecné požadavky na provádění kontrol OOPP, vysvětlit rozdíl mezi uživatelskou a odbornou prohlídkou a předvést kontrolu v souladu s návodem výrobce	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Popsat všeobecně známá poškození OOPP	Ústní ověření

Je třeba splnit obě kritéria.

Školení pracovníků vykonávajících práce ve výškách a nad volnou hloubkou

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Připravit písemnou osnovu, podklady a materiál pro školení vybraných OOPP určených pro školení pracovníků pro práce ve výškách a nad volnou hloubkou	Praktické předvedení
b) Provést instruktáž k funkcím jednotlivých druhů OOPP určených pro práce ve výškách a nad volnou hloubkou v souladu s pedagogickými zásadami vzdělávání dospělých	Praktické předvedení
c) Provést instruktáž k pracovním technikám při používání OOPP určených pro práce ve výškách a nad volnou hloubkou v souladu s pedagogickými zásadami vzdělávání dospělých	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Organizační a metodické pokyny

Pokyny k realizaci zkoušky

Autorizovaná osoba informuje, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy.

Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen s pracovištěm a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO), o čemž autorizovaná osoba vyhotoví a uchazeč podepíše písemný záznam.

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby je oprávněn předčasně ukončit zkoušku, pokud vyhodnotí, že v důsledku činnosti uchazeče bezprostředně došlo k ohrožení nebo bezprostředně hrozí nebezpečí ohrožení zdraví, života a majetku či životního prostředí. Zdůvodnění předčasného ukončení zkoušky uvede AOs do Záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Uchazeč může ukončit zkoušku kdykoliv v jejím průběhu, a to na vlastní žádost.

Zdravotní způsobilost pro vykonávání pracovních činností této profesní kvalifikace je pro vykonání zkoušky vyžadována v souladu s vyhláškou č. 79/2013 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, (vyhláška o pracovnělékařských službách a některých druzích posudkové péče), v platném znění, a prokazuje se lékařským potvrzením.

Ověřování kritérií způsobem "písemné ověření"

Autorizovaná osoba připraví test v listinné nebo elektronické podobě.

Pravidla pro aplikaci testů jako způsobu ověřování profesních kvalifikací

Soubor otázek pro testy stanovuje autorizovaná osoba podle požadavků hodnoticího standardu. Musí přitom splňovat následující pravidla:

A. Testy pro jednotlivé uchazeče musí být generovány z dostatečně velkého souboru otázek (minimálně 60 uzavřených otázek), aby bylo možné jejich kombinacemi vytvářet dostatečné počty různě sestavených testů.

B. Při každé zkoušce musí být ověřené všechny kompetence kvalifikačního standardu. To znamená, že v případě, kdy se některé kompetence nebo kritéria ověřují pomocí testů, musí být splněny následující podmínky:

B1. Pro celkový soubor otázek, z něhož se generují jednotlivé testy:

Pro každé kritérium existuje nejméně 30 uzavřených otázek.

B2. Pro jednotlivé vygenerované testy:

Každý uchazeč má ve svém testu minimálně 10 uzavřených otázek, přičemž pro každé kritérium (u něhož je test způsobem ověření a v návaznosti na pokyn o tom, která kritéria je třeba u zkoušky splnit) alespoň 5 otázek.

U každé otázky uchazeč bude vybírat z 3 možných odpovědí, z nichž pouze 1 bude správná.

B3. Pro úspěšné splnění požadavků testu:

Za úspěšné splnění testu se považuje 80 % správně zodpovězených otázek s tím, že pro každé kritérium musí být správně zodpovězeno alespoň 50 % otázek.

Pokyny pro praktické předvedení:

Veškerá praktická ověření znalostí a dovedností se provádějí s reálnými osobními ochrannými pracovními prostředky (dále jen "OOPP") v simulovaných podmínkách - výcvikový prostor/školicí místnost podle nezbytných materiálních a technických předpokladů pro provedení zkoušky. Při zkoušce jsou používány návody na používání každého typu OOPP použitého při zkoušce.

Ověření kompetencí souvisejících se zpracováním technologického, popř. pracovního postupu, znalostí výrobků souvisejících s OOPP určených po práce ve výškách a nad volnou hloubkou, znalostí pracovních technik a kontrolou OOPP bude posuzováno s ohledem na správnost a úplnost technologického, popř. pracovního postupu, včetně navržení vhodných OOPP, jejich použití a jejich slučitelnost (kompatibilitu) s jinými OOPP. Dále s ohledem na znalost funkce a vlastností OOPP a způsobů jejich použití, znalost technik výstupů, sestupů, polohování a záchrany osob, včetně určení vhodných kotevních bodů a znalost a popis možných poškození OOPP.

Při hodnocení uchazečů při praktické části zkoušky autorizovaná osoba přihlíží zejména k zajištění bezpečnosti a k efektivitě navrženého řešení.

Při ověření kritérií a) až o) kompetence Orientace ve funkcích osobních ochranných pracovních prostředků používaných při práci ve výškách a nad volnou hloubkou přidělí autorizovaná osoba uchazeči konkrétní vzorek příslušného OOPP, který uchazeč popíše a vysvětlí jeho funkci.

Ověření kritéria c) kompetence Volba pracovních technik a použití OOPP pro práce ve výškách a nad volnou hloubkou se týká těchto situací:

- vázání uzlů při ukotvení lana
- vázání uzlů při spojení dvou lan,
- vázání uzlů při použití lana k jištění
- vázání uzlu vhodného k asymetrickému zatížení
- vázání samosvorného uzlu

Ověření kritéria a) kompetence Vyhodnocení rizik při práci ve výškách a nad volnou hloubkou a zpracování technologického, popř. pracovního postupu pro práce ve výškách a nad volnou hloubkou, spočívá ve výčtu rizik souvisejících s ochranou proti pádu pro zadanou konkrétní situaci. Autorizovaná osoba předá uchazeči jako podklad fotografii/obrázek nebo textový popis místa práce (např. budova, most, ocelová konstrukce, demolice, svislý terén, stožár, stísněný prostor, apod.) a na základě těchto informací musí uchazeč o získání kvalifikace komplexně vyhodnotit existující rizika.

Ověření kritéria b) kompetence Vyhodnocení rizik při práci ve výškách a nad volnou hloubkou a zpracování technologického postupu, popř. pracovního postupu, pro práce ve výškách a nad volnou hloubkou spočívá v návržení patřičných opatření na odstranění nebo minimalizaci rizik vyhodnocených v rámci kritéria a) této kompetence a na tomto základě pak návržení bezpečného postupu práce.

Ověření kritérií a) až e) kompetence Volba pracovních technik a použití osobních ochranných pracovních prostředků pro práci ve výškách a nad volnou hloubkou spočívá v předvedení popsaných činností v podmínkách, které simulují skutečné prostředí práce ve výšce a umožňují pohyb ve výškovém rozmezí alespoň 7 m. K dispozici musí být kotevní body s dostatečnou únosností, uchazeč použije reálné OOPP. Před zkušební komisí mohou toto kritérium plnit maximálně 3 uchazeči najednou.

Ověření kritéria d) kompetence Volba pracovních technik a použití osobních ochranných pracovních prostředků pro práci ve výškách a nad volnou hloubkou je založeno na posouzení fotografií nebo obrázků různých pracovních činností a určení odchylek a rozporů s požadavky právních předpisů, normovými požadavky a požadavky správné praxe. Autorizovaná osoba musí mít k dispozici soubor podkladů čítající minimálně 50 různých fotografií formátu A4 nebo obrázků.

Ověření kritérií b) až c) kompetence Školení pracovníků vykonávajících práce ve výškách a nad volnou hloubkou simuluje školení pracovníků vykonávajících práce ve výškách, kdy školeného pracovníka zastupuje zkušební komise, a spočívá v praktickém předvedení školení pro kompetenci Orientace ve funkcích OOPP používaných pro práce ve výškách a nad volnou hloubkou a kompetenci Volba pracovních technik a použití osobních ochranných pracovních prostředků při práci ve výškách a nad volnou hloubkou, přičemž uchazeč předvede školení dvou jím vylosovaných kritérií z každé z těchto kompetencí.

Z důvodu zajištění bezpečnosti fyzických osob může autorizovaná osoba omezit přístup veřejnosti do prostor konání praktické části zkoušky.

Uchazeč může používat své OOPP uvedené v seznamu materiálního vybavení zkoušky, které jsou v souladu s platnými právními předpisy a které jsou udržovány v souladu s průvodní dokumentací, což doloží autorizované osobě čestným prohlášením. Použití vlastních OOPP uchazečem nezbavuje autorizovanou osobu povinnosti mít k dispozici pro zkoušku své materiální vybavení.

Výsledné hodnocení

Zkoušející hodnotí uchazeče zvlášť pro každou kompetenci a výsledek zapisuje do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Výsledné hodnocení pro danou kompetenci musí znít „splnil“ nebo „nesplnil“ v závislosti na stanovení závaznosti, resp. nezávaznosti jednotlivých kritérií u každé kompetence. Výsledné hodnocení zkoušky zní buď „vyhověl“, pokud uchazeč splnil všechny kompetence, nebo „nevyhověl“, pokud uchazeč některou kompetenci nesplnil. Při hodnocení „nevyhověl“ uvádí zkoušející vždy zdůvodnění, které uchazeč svým podpisem bere na vědomí.

Počet zkoušejících

Zkouška probíhá před zkušební komisí složenou z 2 členů, kteří jsou autorizovanou fyzickou osobou s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci nebo autorizovaným zástupcem autorizované podnikající fyzické nebo právnické osoby s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci.

Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, resp. autorizovaného zástupce autorizované osoby

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí splňovat alespoň jednu z následujících variant požadavků:

- a) Střední vzdělání s maturitní zkouškou a alespoň 5 let odborné praxe v oboru činnosti spojeném s pracemi ve výškách a nad volnou hloubkou.
- b) Vyšší odborné vzdělání a alespoň 5 let odborné praxe v oboru činnosti spojeném s pracemi ve výškách a nad volnou hloubkou.
- c) Vysokoškolské vzdělání a alespoň 5 let odborné praxe v oboru činnosti spojeném s pracemi ve výškách a nad volnou hloubkou.

Další požadavky:

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, který nemá odbornou kvalifikaci pedagogického pracovníka podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nebo nemá odbornou kvalifikaci podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, nebo praxi v oblasti vzdělávání dospělých (včetně praxe z oblasti zkoušení), nebo nemá osvědčení o profesní kvalifikaci 75-001-T Lektor dalšího vzdělávání, může být absolventem přípravy zaměřené zejména na praktickou aplikaci části první hlavy III a IV zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání), ve znění pozdějších předpisů, a přípravy zaměřené na vzdělávání a hodnocení dospělých s důrazem na psychologické aspekty zkoušení dospělých v rozsahu minimálně 12 hodin.

Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost autorizujícímu orgánu, a to předložením dokladu nebo dokladů o získání odborné způsobilosti v souladu s hodnotícím standardem této profesní kvalifikace, nebo takovým postupem, který je v souladu s požadavky uvedenými v hodnotícím standardu této profesní kvalifikace autorizujícím orgánem stanoven.

Žádost o udělení autorizace naleznete na internetových stránkách autorizujícího orgánu: Ministerstvo práce a sociálních věcí, www.mpsv.cz.

Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky

OOPP související s ochranou proti pádu:

- nízkoprůtažná lana
- dynamická lana
- nastavovací zařízení lana
- záchranné zdvihací zařízení
- zachycovací postroje
- tlumiče pádu
- spojovací prostředky
- polohovací prostředky
- spojky
- zatahovací zachycovače pádu
- kotvicí zařízení
- ochranné přilby
- slaňovací zařízení pro záchranu
- záchranná smyčka (např. evakuační trojúhelník)

Vyprošťovací/evakuační zařízení (pro spouštění, vytahování, kombinované), trojnožka a žebřík min. délky 5 m.

Minimálně 50 různých fotografií nebo obrázků (formát A4), případně i textových popisů, znázorňujících různá místa, v nichž mohou probíhat práce ve výškách (budova, most, ocelová konstrukce, demolice, svislý terén, stožár, stísněný prostor, apod.), jako podklad pro vyhodnocení rizik a navržení vhodného technologického, popř. pracovního postupu při použití OOPP pro práci ve výškách a nad volnou hloubkou.

Minimálně 50 různých fotografií nebo obrázků (formát A4), případně i textových popisů, znázorňujících různé pracovní činnosti ve výškách při použití lanové techniky, na nichž je možno posuzovat zvolené pracovní postupy a určovat odchylky a rozpory s normovými požadavky a požadavky správné praxe

Technické vybavení

- PC
- prezentační technika - projektor, projekční plocha, flipchart

Dokumentace

- právní předpisy související s obsahem zkoušky
- české technické normy související s problematikou OOPP pro práci ve výškách a nad volnou hloubkou ČSN EN 353-1 a ČSN EN 353-2, obě v platném znění
- návody výrobců na používání příslušných OOPP
- další dokumentace k tématu práce ve výškách a nad volnou hloubkou

Požadavky na zázemí/prostory

- Prostory pro výkon praktické zkoušky:
 - příhradová konstrukce výšky min. 7 m
 - simulace ploché a šikmé střechy o ploše min. 6 m² ve výšce min. 7 m
 - simulace stísněného prostoru - jímka/silo/šachta, s min. výškou/hloubkou 5 m
 - kotvicí zařízení typu C (podle ČSN EN 795 v platném znění) v délce min. 7 m a umístěné ve výšce min. 7 m
 - kotvicí zařízení typu A (podle ČSN EN 795 v platném znění) trvale připojené k nosné konstrukci
 - pohyblivý zachycovač pádu vč. pevného a poddajného zajišťovacího vedení podle EN 353-1 a EN 353-2 (v platném znění), v délce minimálně 5 m.
- Zkušební místnost pro min. 6 osob

K žádosti o udělení autorizace žadatel přiloží seznam materiálně-technického vybavení dokládající soulad s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu pro účely zkoušky. Zajištění vhodných prostor pro provádění zkoušky prokazuje žadatel odpovídajícím dokladem (např. výpis z katastru nemovitostí, nájemní smlouva, dohoda) umožňujícím jejich užívání po dobu platnosti autorizace.

Doba přípravy na zkoušku

Uchazeč má nárok na celkovou dobu přípravy na zkoušku v trvání až 45 minut. Do doby přípravy na zkoušku se nezapočítává doba na seznámení uchazeče s pracovištěm a s požadavky BOZP a PO.

Doba pro vykonání zkoušky

Celková doba trvání vlastní zkoušky jednoho uchazeče (bez času na přípravu a přestávky) je 4,5 až 6 hodin (hodinou se rozumí 60 minut), z toho doba trvání písemné části zkoušky jednoho uchazeče je 30 minut. Zkouška může být rozložena do více dnů.

Autoři standardu

Autoři hodnoticího standardu

Hodnoticí standard profesní kvalifikace připravila SR pro bezpečnost a ochranu osob a majetku a bezpečnost práce, ustavená a licencovaná pro tuto činnost HK ČR a SP ČR.

Na tvorbě se dále podílely subjekty zastoupené v pracovní skupině:

ROCK Empire, s. r. o.

Vertical Trade, s. r. o.

PAVOUCI, s. r. o.

VANAP, s. r. o.

CRAA - Česká asociace pro aktivity a práce ve výškách, z. s

Alpin Kladno, s. r. o.

OSVČ